

XVIII. évfolyam 9. szám

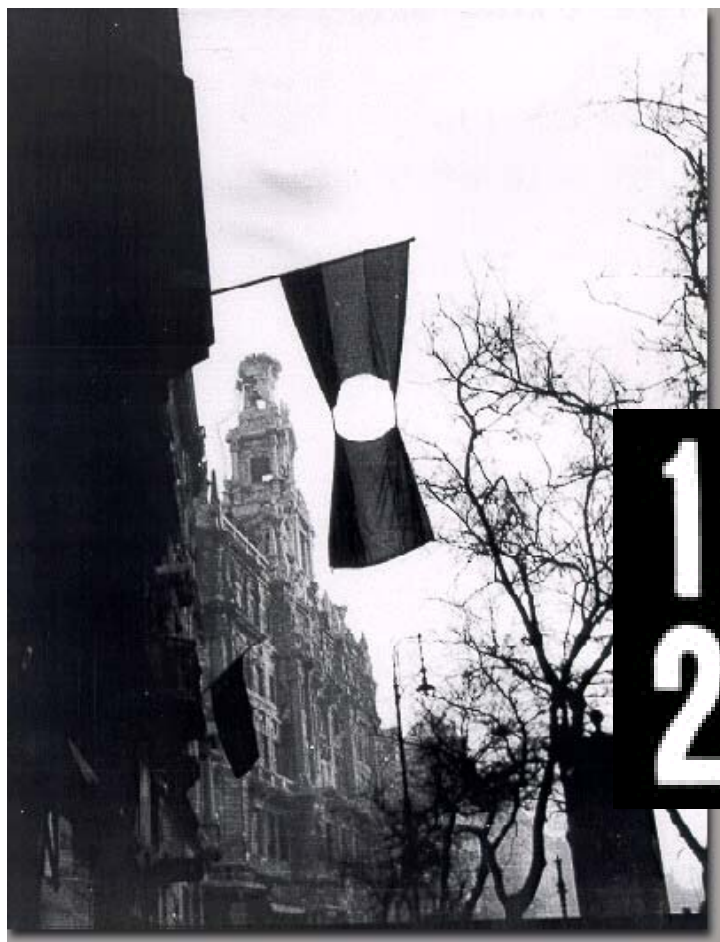
2006. október 19.

KUNSZIGET KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATÁNAK LAPJA

KUNSZIGETI HÍRMONDÓ

Ünnepi különszám 1956 tiszteletére

1956
2006

Meghívó
Wennesz László fotókiállítása 1956-ról

2. oldal
2. oldal

Kunszigetiek visszaemlékezései...
A forradalom kronológiája megyénkben

3-8. oldal
8. oldal

A KUNSZIGETI HÍRMONDÓ KÖVETKEZŐ SZÁMA OKTÓBER 28-ÁN JELENIK MEG.

KÖSZÖNET A SZABADSÁG HŐSEINEK

Szeretettel meghívjuk Kunsziget Lakosságát, hogy együtt emlékezzünk meg az 1956-os forradalom és szabadságharcról, a hősekről, az áldozatokról...

A megemlékezés időpontja és helye:
2006. október 23., hétfő 17.00
Kunsziget, Kultúrház

Szeretettel meghívjuk Önöket
Wennesz László fotókiállítására,
amely az 1956-os forradalom és szabadságharc eseményeinek képeiből készült.
A kiállítást beszélgetés követi az Említésre érDEMes c. programsorozat keretében.

Időpontja: 2006. november 5., vasárnap 16.00
Helyszín: Kultúrház, nagyterem.

Kunszigetiek visszaemlékezései az 1956-os forradalom és szabadságharc eseményeire

56... Ez a kétjegyű szám minden magyar embernek ugyanazt a történelmi eseményt juttatja eszébe. A magyar történelemben sokszor voltak olyan évszámok, amelyeket korokban évtizedekig csend övezett. „Az a 17 őszi nap, amely akkor világtörténelmi rangú esemény volt”, annak számít ma is.

Hosszú ideig zavart hallgatás jellemezte vagy esetlegesen a tények elferdítése: Fehér könyv. A közönyvtárakban sem volt utolérhető a korabeli sajtótermékek – szigorúan zárt anyagnak minősültek. Ugyanez igaz volt a nyugati visszaemlékezésekre is. Bár azóta nagyon sok dokumentum

került feldolgozásra – írott vagy képi formában -, mégis ma is élnek sokan közöttünk olyanok, akiknek tudatában nem világosak az akkori események.

Közel egy emberöltővel vagyunk távol az 56-os eseményektől. Az akkori diákokból, fiatalokból mára nyugdíjasok lettek. Az emlékezet természetesen csalóka: felejt és tévedhet. A szemtanúk elmondására hagyatkozva ezért fordulhat elő, hogy nem lehet jelen írásunk sem minden esetben pontos, amiért elnézést kérünk. Túl sokáig nem kaptak nyilvánosságot a helyi visszaemlékezések. Először írott formában a Kunszigeti Hírmondó jelentetett meg 1990-ben *Érsek Sándor* tb. kanonoktól memoárt az októberi számban. Később a Kunsziget története c. könyv (szerző: *Végh Ferenc*) írja le az 1956-os forradalom kunszigeti eseményeit. Egyikben sem szerepeltek név szerint az emberek. Mostani írásunk az első, ahol néhány kivétellel szívesen vállalták a közlést. Az események résztvevőinek a nevei az idős korosztály számára még ma is ismeretesek, szeretnénk, ha az utódaink is megismernék őket.

Jelen számunk a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériumának felhívására íródott sikeres pályázat

nyomán készülhet el és juthat el minden kunszigeti családhoz.

Magyarország története - településeinek történetéből tevődik össze, amelybe szervesen illeszkedik

Kunsziget központja az 1940-es évek végén

Kunsziget is. Az 50 éve történt országos események vezetői és formálói voltak a helyi történéseknek. A falu lakossága megközelítette a jelenlegi lélekszámot - 1200 fő körül volt. A hírközlés eszközei a néprádió (nem minden lakos rendelkezett ezzel), a megyei újság és szóbeli információk voltak. A Győrben dolgozó - onnan Pestről hírt

kapó - emberektől hallott hírek nagy jelentőséggel bírtak. A győri rádió híryanaga is kevésnek bizonyult, a pesti Kossuth Rádió sem közölte elégségesen a tényeket a forradalom kitöréséről. A hírek lassabban jutottak el a helyi lakosokhoz.

A forradalom kitörése nagy örömmel töltötte el az itt élő embereket és szinte egységesnek voltak mondhatók a vélemények, a hozzáállás is. Az október 23-i felkelés után néhány napnak mégis el kellett telnie ahhoz, hogy a helyiek „némi szomszéd falubeli segítséggel”, az öttevényiek részvételével nyilvánítsák saját akaratukat és véleményüket a forradalom mellett. Az emlékezők közül többen már nem emlékeztek a pontos dátumra, sőt, a Kunsziget története c. könyv adatát sem vehetjük pontosnak erre vonatkozólag. *Szalai Józsefné* volt az egyetlen, aki a pontos dátumot jelezte. Tényként vehető azonban, hogy az emlékezetekben **a mosonmagyaróvári felkelés napját nevezték meg a valós dátumnak, október 26-t.** Ezt erősítette meg *Wennesz László*, aki aznap Kunszigeten szavalt.

Kunsziget akkori képe sokban eltért a maitól. Sok apró nádfedeleles, vert falú ház volt a faluban a téglá-

házakon kívül. Az utca felé egy ablak nézett. A házak többsége komfort nélküli. Feleannyi ház volt akkor, mint ma, egy házban több család is élt. A szegénységet fokozta az 1954-es árvíz, mely után nagyon lassan történt meg az újjáépítés.

Október 25-én a győri eseményeknek több ott tanuló kunszigeti diák és munkás is részese volt. Látták a felvonulást és a börtönnél zajló emberáldozatot is követelő tragédiát.

Október 26-a szép, derült, őszi nappi volt. Érsek Sándor tb. kanonok visszaemlékezése szerint „a sok beszolgáltatás miatt elkeseredetten, de azért az ösztön szerinti szorgalmával dolgozott a mezőn a nép. Szántott-vetett, az őszi betakarítási munkával volt elfoglalva mindenki.”

Az emberek délelőtt kb. 11 óra tájban a templom előtt

Tüntetés Győrben a Börtönnél október 25-én

gyülekeztek. Ott állt meg két szekér öttevényi fiatalokat szállítva, nemzetiszín lobogót hozva magukkal. A kunszigetieket hívogatták ilyen módon: „Kunszigetiek, ébredjetek! Kitört a forradalom!” A helyi tűzoltóság tagjai Tilai Géza elmondása szerint a egymást szólították a tüntetésre: „Gyertek! Akarjátok, hogy nagyobb kenyérünk legyen?”

A falu vezetői – Major Ferenc tanácselnök, Varga László párttitkár - is rész vettek a tüntetésen a falu lakosaival együtt.

A több mint 100 fős tömeg létszáma azért is jelentős volt, mert a gyönyörű őszi napon sokan a földet dolgozták, és a termést takarították be. Többen otthagyták a szekereket, szerszámaikat - mint Szalai Pál, Virger Imre és még sokan mások - és csatlakozva a tömeghez. „Szegények voltunk, jobbat akartunk.” - mondta Kovács Lajosné. Az emberek a tanácsháza elé vonultak. Az iskolások tanáraikkal együtt szintén a tanácsháza elé mentek. Az iskola igazgatója akkor Suha Jenő volt.

„<<Mindenkinek jöjjön azonnal a község háza elé!>> Mint mikor a faluban tűz van, úgy fut, rohan a nép mindenfelől a hangoshíradó elé. <<Föltámadott a tenger...>> jutnak eszembe a költő szavai.” - emlékezik Érsek Sándor tb.

kanonok. „Percek alatt kialakult a spontán forradalmi ünnepély.”

Az emberek elénekelték a Himnuszt és Wennesz László, öttevényi végzős építőipari technikum hallgató elszavalta Petőfi Sándor Nemzeti dalát. „Lelkesen, tüzesen szavalta, mint egykor Petőfi szavalhatta.” Ezután felolvasta a budapesti műszaki egyetemisták által megfogalmazott, a Jövő mérnöke c. újságban megjelent és sokszorosított követeléseket.

„Minden forradalmi pont, követelés után lelkes éljenzés! Taps! Érzésem az volt, hogy percek alatt megváltozott a falu lelkülete. Vége az elnyomásnak! Itt a várva várt szabadság! Ezt az örömhírt meg kell vinni mindenkinek, az öregeknek, betegeknek, akik nincsenek itt!”

Az Építőipari és Közlekedési Műszaki Egyetem MEFESZ szervezetének határozata

1. Az MDP Központi Vezetőségének azonnali összehívása, az időközben alulról megválasztott új pártvezetőségek által az új Központi Vezetőség megalakítása.
2. A kormány alakuljon át Nagy Imre elvtárs vezetésével.
3. Gazdaságilag és politikailag teljesen egyenrangú alapon és egymás belügyeibe való be nem avatkozás elvén álló magyar-szovjet és magyar-jugoszláv barátság kialakítása. Az összes szovjet csapatok azonnali kivonását Magyarországról a magyar békeszerződés értelmében.
4. Általános, egyenlő, titkos választásokat több párt részvételével, új nemzetgyűlési képviselők választásával.
5. A magyar gazdasági élet átszervezését, szakemberek bevonásával és ennek keretében a magyar uránérc leggazdaságosabb felhasználását. Hozzák nyilvánosságra a külkereskedelmi szerződéseket és vizsgálják felül a terogazdaságon alapuló magyar gazdasági életet.
6. A teljes ipari munkásság azonnali normarendelkezését és a munkásautonómia bevezetését az üzemekben.
7. Beszolgáltatási rendszer felülvizsgálatát és az egyéni legdolgozó parasztság támogatását.
8. Az összes politikai és gazdasági perek felülvizsgálatát,

a politikai foglyok részére teljes amnesztiát, az ártatlanul elítéltek illetve a hátrányos helyzetbe kerültek rehabilitálását. Legyen nyilvános Farkas Mihály tárgyalása.

9. A néptől idegen címer helyett a régi Kossuth-címer visszaállítását, március 15-ét és október 6-át nyilvánítsák általános nemzeti ünneppé és munkaszüneti nappá.
10. Teljes vélemény- és sajtószabadság megvalósítását (Rádiót is), és ennek keretében külön napilapot az új MEFESZ szervezetnek, a régi káderanyag nyilvánosságára hozatalát és megsemmisítését.

Az intézmény vörös csillagos tábláját levették. Leszedték az épületről a nemzetiszín zászlókat, melyet Tilai Géza és Stoller János vettek kézbe. Karácsonyi Lajosné elmondása szerint kiszórták a tanácsházában lévő iratokat, az ott található Lenin és Sztálin szobrokat és összetörték a munkás-paraszti szövetséget szimbolizáló szobrot is, amelyet akkor a boltból hoztak el. „Kell ez nekünk?” „Nem kell!” - mondták és összetörték. „Nem kell nekünk se Sztálin, se Lenin” - kiabálták. A kisbíróval, Tamás Lajossal kihozatták a szovjet himnusz és az Internacionálé hanglemezeit, és ezeket összetörték.

„Menjünk körbe a faluban!” - mondta Varga László. A Fő utca (mai József Attila utca) - a Három Géza utca (mai Dózsa György utca) volt a felvonulás útvonala. Az utca végén egy fakupacra felállt Varga László és szónokolt a néphez, majd elénekelték a Himnuszt. Egyre többen csatlakoztak hozzájuk. Az úton Kossuth-nótákat énekeltek. Ezután a „tócsa” felé indultak (csapadékvíz tároló volt ez a mai Duna utca elején).

Majd a Szalai Károly-féle kocsmá elé ért a tömeg (mai Kisduna vendéglő). A kocsmában sötét és két szoba volt kialakítva, ahol elhelyezkedett a pártiroda és a könyvtár. A könyvek közül kidobálták a politikai könyveket és brossúrákat. A többit meghagyták. Az emberek ezután a tojásbegyűjtő helyre mentek - a beszolgáltatás szimbóluma volt ez - és ennek a tábláját is levették. Az egykori iskolások közül Szabó Ferenccé és Hécz Vince visszaemlékezése erősíti, hogy az iskolás gyerekek tiltakozásképp széttépték az orosz nyelvkönyveiket és el is égették. Utána a paplakhoz értek, ahonnan kihozták a keresztet és feltették az iskolában az egyik tanteremben. Erről Szalai Pál így emlékezett.

Érsek Sándor szerint „Mialatt a forradalmi nép került a falut, néhány fiatal férfi a plebánia udvarába jött. Láttam a megjelenésükről, határozottságukról, hogy ve-

zéregyéniségek lehetnek. <<Főtisztelendő úr!>> - mondták - <<Hol vannak az iskola fakeresztjei? Mert a község katolikus, a vallásszabadság jegyében és forradalmunk vívmányának eredményeképpen ki akarjuk függeszteni az iskola osztályainak falára!>> <<Nagyon helyes!>> - mondtam. A templom sekrestyéjében voltak megőrzésre elhelyezve a keresztet. A férfiak mindegyike egy keresztet magához véve az iskola elé ment. Attól tartva, hogy esetleg a helyi forradalmi megmozdulás nem kívánatos, szélsőségekbe, verekedésbe, leszámolásokba csap át, figyelmeztettem a jó szándékú lelkes vezető fiatalembereket. >>Bölcsek legyenek, mert a megszálló orosz katonaság itt van, bármikor beavatkozhat. Ha számukra nem kedvezően történnek a dolgok, parancsot kapva fegyverrel elnyomhatják a forradalmat.<<”

Érsek Sándor és Visi Péter voltak a plébánosok ekkor. Szeptember elején iktatták be Érsek Sándort segédlelkésként. Mindketten óvatosak voltak a forradalmi eseményekkel kapcsolatban és óvva intették a népet: „Emberek, emberek, vigyázzatok! Nem korai?” - emlékezett Joó Istvánné.

A templomból kihozták a Mária szobrot és elénekelték a Boldogasszony anyánk c. népi éneket. A Himnuszt és a Szózatot is elénekelték. „Egy harsány hangkiáltás hallatszott: <<Emberek, most már menjünk haza, azután igyekezzünk Győrbe, hogy megsegítsük a győriek forradalmát!>> A nép boldogan szétoszlott, csendben hazament. Egy édesanya odajött hozzám a tömegből és csak annyit mondott: <<Főtisztelendő atya! Ugye gyermekeim most már járhatnak hittanra?>> <<Úgy gondolom, hogy igen.>> válaszoltam.”

A csoport egyik része az országúton ment Győrbe, a mai 1-es főúton, hogy „többet lásson”. Ők kerékpárral mentek, míg egy másik csoport a töltésnek, gyalogosan és kerékpárral indult Pinyéd felé.

Az országútról jövők az ikrényi vámnál magyar katonákkal találkoztak, akik sapkájukról már levették a vörös csillagot. Ezután a „Cigánylapos” (Újváros) felé ment a kunszigetiek egy csoportja, ahol ismerős cigányok örömmel üdvözölték őket ezekkel a szavakkal: „Megjöttek a szigetiek, vége a kommunizmusnak!” Találkoztak cigányzenészekkel is, akikkel együtt mentek a Baross útig. A zenészek Kossuth nótákat játszottak, és egyéb dalokat, mint a Szép vagy, gyönyörű vagy Magyarország - Szalai Pál szerint. Ezt megerősítette Nagy Alfonz is, aki Győr-Szigetben volt zöldségboltos, és szintén látta a menetet. Munkája végeztével igyekezett hazafelé a Városháza irányába. A tömegben többen felismerték a rosszindulatáról hírhedt végrehajtót és rákiabáltak: „Fogják meg!”. Ezután megverték. Ugyanígy tet-

tek a felismert ávóssal is. A belvárosba érve többen hallották a Városháza erkélyéről Szigethy Attilát, az Ideiglenes Nemzeti Tanács frissen megválasztott vezetőjét szónokolni. Ekkor terjedt el a szörnyű hír: Mosonmagyaróváron vérfürdő van. A felszabadult forradalmi hangulatot a kétségbeesés és a düh váltotta fel. A Baross-híd felől sok fiatal jött teherautóval, akik szólongatták a népet: „Aki magyar, jöjjön velünk, mert Óváron vérfürdő van!”

Tudvalevő, hogy az ÁVH-t aznap fegyverezték le. Jó

Istvánné elmondása szerint Győrben figyelmeztették az Óvárra induló embereket: „Emberek, ne menjtek fegyver nélkül, mert nagy a baj!” Ekkor kezdtek fegyvereket osztani az embereknek.

A Gergátz-féle étterem előtt is (mai megyeháza) teherautók álltak meg, hogy embereket hívjanak segítségül. Néhány adatközlő szerint Kunszigetről is részt vettek néhányan a mosonmagyaróvári eseményekben.

Október 28-án megalakult a helyi Nemzeti Tanács, Szabó Gyulát és Pék Imrét elnöknek és titkárnak, ifjúsági vezetőnek pedig Luka Imrét választották a söntésszobában.

Az emberi élet egyik legfontosabb eseménye az esküvő. Szalai József és menyasszonya, Virger Erzsébet esküvőjüket 1956. november 14-re tervezték. Mivel a forradalmat leverték és kétségesesek voltak a következményei, a szülők aggódtak. Félítették leendő vejüket, hogy elvihetik, így a házasságkötést elhalasztották 1957. január 23-ra. Az anyakönyvvezető Pék Imre volt. „A család minden nap imádkozott a hazáért és a forradalom mártírjaiért.” –idézi fel Szalai Józsefné.

A kunszigeti emberek segítőkészsége és együttérzése megnyilvánult abban, hogy adományokat küldtek a forradalomban talán legtöbbet szenvedő pesti népnek. Szalai Józsefné elmondása szerint szü-

lei, Virger Imre és felesége a következő adományt küldték Budapestre: 1 kemence kenyér (6 db 3 kg-os kenyér), egy zsák zöldség, sárgarépa, krumpli. Szer-

rinte a rokonságából is többen küldhettek élelmet. Tőlük Tóth Pál szállította el. Végh Ferenc Kunsziget története c. könyvében szerepel az is, hogy a termelőszövetkezet által később géppajtaként használt épületben gyűjtötték össze a kunszigetiek a budapesti lakosság számára felajánlott zöldségfélét.

Tüntetés Győrben október 26-án

A szomorú események november elején következtek be, amikor a szovjet csapatok elfoglalták hazánkat: így Győrt is. Sok mendemonda, tállgatás is táplálta a reményt arra, hogy nem volt hiába és lesz ember, aki kivezeti a magyarságot ebből. Virger Imréné született Reizer Erzsébet családja ménfőcsanaki volt, akik azt rebesgették, hogy Maléter Pál lesz a magyarság megmentője, aki ott bujkál a baráti hegyek között.

Az események további menete ma már ismeretes: a forradalom lángoló napjai után következett az események véres „megoldása” a szovjet csapatok hatásos közreműködésével. Sokan választották kényszerből vagy szabad akaratukból, hogy más hazát keresnek. Kunszigeten is többen találkoztak menekülőkkel. Pető Sándorné és családja is találkozott a határban bujdosókkal, akik útbaigazítást kértek tőlük. Voltak, akiket szekérrel szállítottak a határig a kunszigetiek. Jursics Andrásné emlékezete szerint szülei, Varga Balázs és neje szállást és élelmet adtak egy éjszakára a menekülőknek.

Kunsziget lakosainak több, mint 1%-át veszítette el ekkor. Fiatalok távoztak külföldre önként a jobb jövő reményében a vasfüggöny mögül. Hajtotta őket a vágy is a világ megismerésére. Így tett Lép Malvin, Lendvai Teréz, Sallai Imre, Major István, Major Ferenc, Luka Imre, Luka Marcella, Luib Elvira, Horváth Magdolna, Tamás Paula, Galián Antal, Lórinicz Károly, Farkas

Gizella, Venesz Teréz, Venesz Balázs, Suszter József, Szalai Éva. Közülük hárman később visszatértek. Többen beszámoltak arról, hogy nem gondolták azt, hogy nem jöhetnek vissza hosszú ideig. Reményeikben csalódnuk kellett, mert Magyarországon disszidensnek minősültek. (Disszidens a politikai kiszótár 1971-es kiadása szerint: általában olyan személy, akit felfogása szembeállít valamilyen többséggel, és ezért kilép abból a közösségből, szakít azzal.) Nem volt könnyű sorsa a menekülőknek. Erdélyi Tiborné Lép Malvin elmondása szerint öten menekültek együtt. Vonattal Levélig, onnan a Hanságon keresztül jutottak el a határig. „Aki akar, szálljon le” - mondta figyelmeztetésként a kalauz a vonaton, ezért szálltak le Levélen. Nagyon hideg volt, amikor decemberben a menekülők utolsó csoportjával elhagyta az országot. A Hanság mocsaras, vizes területén kellett keresztül menniük, csak egyszer mertek éjszakára szállást kérni, ennivalójuk sem volt elég, így sokat éheztek. A határnál találtak orosz katonákkal, akikkel beszéltek is, akik nem bántották őket.

A határ túloldalán lágerbe kerültek, ahol meleg ruhát és élelmet kaptak valószínűleg az amerikai vöröskereszt ajándékaként. Iskolában, kolostorban és több helyen, lágerekben szállhattak meg a többi menekülővel együtt. Később Bécsbe kerültek, ahol megkérdezték, hogy hová szeretnének eljutni – a válasz szinte mindenkinél az USA volt. Bécs külvárosában találtak össze a korábban elmenekült kunszigetiekkel. Mivel a családjuk nem tudott róluk semmit, szerettek volna mihamarabb hírt adni magukról. Malvin és a kanyar jeligével üzentek a Szabad Európa rádión keresztül, hogy mind az öten jól vannak. A karácsonyt is Bécsben töltötték. Ezután új hazába kerültek.

A legszerencsésebb közülük talán Luka Imre volt, aki november 13-án lépte át a határt. November 28-tól már munkába is állt. Ismerős révén papi segítséggel jutott munkahelyhez és egy osztrák családhoz, akik segítők lettek, később ebből a családból választott magának feleséget.

Mivel csőszerelő volt, Bécsben is járt hogy a lágerekben vizet és fűtést szereljen. Ekkor találkozott össze kunszigeti társaival. Ő a család felé a híradást üzenet formájában egy uszályossal oldotta meg. Friss hírként számolhatunk be arról, hogy 2006. október 17-én Bécsben Sólyom László, Magyarország köztársasági elnöke megköszönte a segítséget Ausztriának a 180 000 magyar menekülő befogadásáért, melyek közül 90 000-et továbbengedtek.

A külföldre került fiatalok sorsa szerencsésen ala-

kult. Továbbtanultak, szakmájuk, munkahelyük és családjuk lett. Legkorábban Luka Imre jött haza, 1964-ben. Neki háza van Kunszigeten is. Az Egyesült Államokban letelepedő Kunszigetiek tartották egymással a kapcsolatot egymással, ez a mai napig többnyire él ez közöttük. Ők először a hetvenes években tértek vissza Magyarországra látogatóként.

2006 nyarán néhányan itthon ünnepelték meg az ötven évvel ezelőtti eseményeket, hazajöttek emlékezni. A kunszigeti családtagokkal ma is él a kapcsolatuk, az elmúlt időszakban több rokon látogathatott külföldre az ő meghívásukra.

Az 1956-os események következtében „büntetésképpen” került Kunszigetre Karsai Alfonzné Horváth Klára tanárnő. A győri rádió munkatársaként vett részt az eseményekben, híreket, eseményeket közvetített. Szigethy Attilával kapcsolatot tartott.

Október 30-án Budapestre ment, hogy tájékozódjon a valós helyzetről: ekkor vált világossá számára, hogy a rendőrség túlnyomó többsége a forradalom mellé állt. Meggyőződött a lakosság erkölcsi nagyságáról, értékes híranyaggal tért vissza Győrbe. A városi adó ekkor már Szabad Győri Rádió néven működött. A pesti Kossuth Rádió nem volt hiteles. Amikor már csatlakozni lehetett a Petőfi Rádióhoz, Szabad Petőfi Rádió 2 Győr néven ment az egész országban és külföldön is hallható adás. November 4-én a rádióban már mindent szétszórva talált. A forradalom és szabadságharc leverése után néhány hónapig tanított, azután felfüggesztették, majd visszahelyezték állásába. Tudta, hogy megfigyelik. A letartóztatása 1958. szeptember 4-én következett be. A népköztársaság elleni szervezkedésben való tevékeny részvételéért. Pesten a Fő utcába vitték: vallatták, faggatták. November első napjaiban a győri börtönbe vitték, a tárgyalásra január 28-án hozták Vácra. Rádiós társainak zárt tárgyalást rendeltek el. Egy év büntetést kapott, az ügyész súlyosbítást kért. A bíróság feltételesen szabadlábra helyezte. Kunszigetre 1959-ben került, 1961-ig tanított Kunszigeten. 1991. október 23-án a sors morbid játéka posztumusz 1956-os emlékérmét kapott. Az idei ünnepélyen ő mondja majd az ünnepi beszédet.

„1956 követelései 1990-ben megvalósultak.

Mit követelt 1956 októberére?

Többpártrendszeren alapuló demokratikusan megválasztott parlamentet.

Szabadon és titkosan választott önkormányzatot.

A szovjet csapatok távozását.

Semlegességet.

A Szovjetuniótól és a KGST-től független gazdaságot.

Mi valósult meg 1990-ben?

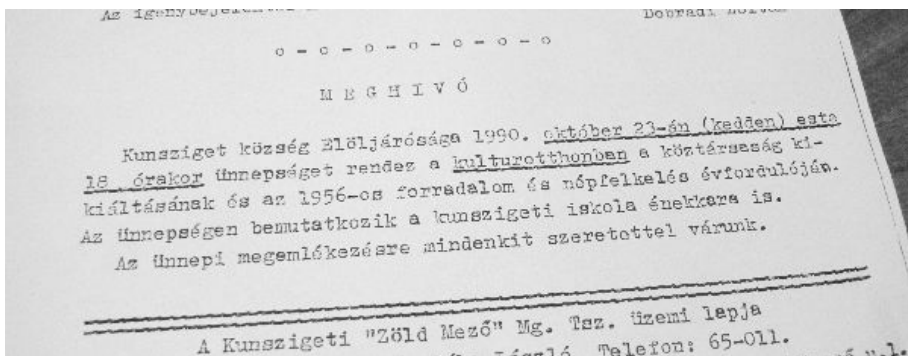
Megalakultak a demokratikus pártok.

Megtörtént az első szabad parlamenti választás."

A parlament megválasztotta a köztársasági elnököt. (Göncz Árpád)

Megegyezés jön létre a szovjet csapatok kivonásáról, amely 1991 közepéig megtörténik. 1991. június 16-án hagyta el az utolsó szovjet katonát hazánkat. Bejelentettük a Varsói Szerződésből való kilépésünket is. Megkezdtük a piacgazdaság kiépítését is.

Megalakultak az önkormányzatok. A sok vér és szenvedés végre nem volt hiába. A mártírokat és az öreg forradalmárokat követő nemzedék kötelessége, hogy 1956 kivívott követeléseit megőrizze, tovább gyarapítsa és nem utolsósorban 1956 október emlékét méltó módon ápolja."

Meghívó a Kunszigeti Hírmondó 1990 októberi számában

Kunsziget Község Önkormányzatának első szabadon választott polgármestere, Tilai Lajos (†1996) és képviselőtestülete Dobrádi Zoltán, Gondár Zoltán, Lendvai Iván, Szalai Béla, Szalai István, Varga József, valamint Fazekas Miklósné voltak – legutóbbi néhány hónap után Horváth László váltotta fel a képviselőtestületben. A falu első közös ünnepélye volt az 1956-os megemlékezés, az ünnepi szónok Tilai Lajos volt. Gyertyát gyújtottunk a forradalom hőseinek emlékére. Első alkalommal szerepelhettek az általános iskolások mellett a kunszigeti középiskolások és fiatalok is a műsorban. Először hangozott el Illyés Gyula híres verse, az „Egy mondat a zsarnokságról” is, amelyet hosszú ideig a fiókjában rejtgetett a költő és 1956-ban jelentetett meg először az Irodalmi újságban. Többen szavalták el a verset. Márai Sándor Halotti beszéd c. versét az akkori nyolcadik osztályosok szavalták el, Faludy György 1956, te csillag c. versét egy hetedikes tolmácsolta. Kunsziget Község Önkormányzata és kulturális bizottsága az iskolai pedagógusaival együtt közösen szervezték meg az ünnepiséget, amelyre megtelt zsúfolásig a Kultúrház nagyterme.

Köszönetet mondunk valamennyi adatközlőnek az 1956-os eseményekre való visszaemlékezésért.

SZALAI BÉLÁNÉ

A KUNSZIGETI HAGYOMÁNYŐRZŐ
ÉS KULTURÁLIS EGYESÜLET VEZETŐSÉGI TAGJA

1956 forradalmi kronológiaja megyénkben

Október 22. Ifjúsági nagygyűlés Sopronban a SOTEX-ban

Október 23. A budapesti forradalom hatására Győrben megalakul a Petőfi kör dr. Kéri József főügyész vezetésével. Sopronban az ifjúság felvonulást szervez, megalakul a MEFESZ.

Október 25. Tízezres felvonulás Győrben a párház és a börtön előtt. Sortűz a börtön előtt három halottal. A vörös csillagokat eltávolítják. Sopronban fegyencélázadás.

Október 26. Győrben megalakul az Ideiglenes Nemzeti Tanács. Lefegyverzik az ÁVH-t. Megszólal a Szabad Rádió Győr. Mosonmagyaróváron a felvonulás alatt gyilkos zöldávós sortűz, rengeteg halottal és sebesülttel. A győriek a segítségükre sietnek. Csornán kitör a forradalom, tüntetés, megalakul a nemzeti tanács.

Október 27. Az egész megyében, a falvakban is megalakulnak a forradalmi nemzeti, munkás, ifjúsági és katonai tanácsok. Győrben megalakul a Megyei Tanács Forradalmi Munkástanácsa. Mosonmagyaróváron az előző napi sortűz következtében lincselésre kerül sor.

Október 28. Megalakul a Győr-Sopron Megyei Nemzeti Tanács.

Október 30. Megalakul a Dunántúli Nemzeti Tanács és kísérletet tesznek a Dunántúli Köztársaság kikiáltására. Először ad közös műsort a Szabad Kossuth Adó és a Szabad Petőfi Adó.

Október 31. Győrben jelentkezik a 43-as rövidhullámon jelentkezik a Szabad Petőfi Rádió Győr II.—ez az egész világon fogható. Budapesten Szigethy Attila vezetésével küldöttség tárgyal Nagy Imrével.

November 1. A Dunántúli Nemzeti Tanács Nagy Imre kormánya mellé áll és átköltözik a volt párházba. Megindul a pártok szervezése.

November 3. Elkészül az előző nap megalapított szerkesztőség által készített első Hazánk c. újság. Jelentések érkeznek a DNT-hez újabb szovjet csapatok dunántúli előrenyomulásáról.

November 4. A szovjet csapatok elfoglalják Győrt a megye több helységével együtt.